

Timofei Bordatschew: Hrozí velká válka v novém bipolárním světovém řádu?

infokuryr.cz/n/2022/09/17/timofei-bordatschew-hrozi-velka-valka-v-novem-bipolarnim-svetovem-radu

kuryr

17. září 2022

Pokusy USA donutit mezinárodní společenství, aby zaujalo svůj postoj k Ukrajině, selhaly. Větší část světa nemá zájem být vtažena do boje mezi Ruskem a Západem.

To, čeho jsme svědky, není studená válka a Rusko není Sovětský svaz. Jedním ze znaků současných změn není štěpení světa na protichůdné tábory, ale přizpůsobení se změněným podmínkám vyplývajícím z konfliktu mezi velmocemi. To by s velkou pravděpodobností mohlo být signálem, že se v budoucnu nedočkáme obnovení bipolárního mezinárodního řádu, který existoval v letech 1945 až 1990.

Postoj většiny světa ke konfliktu mezi Ruskem a Západem ukazuje, že lidstvo je nyní mnohem jednodušší a schopné přizpůsobit se okolnostem; dokonce i velkým výzvám, které donedávna nebyly brány v úvahu. To vyvrací představu, že americký centrismus ve světových záležitostech i nadále činí z jakéhokoli problému spojeného s Washingtonem nejdůležitější na světě a mohl by vést ke globálnímu rozdělení.

To však neznamena, že by se Rusko mělo domnívat, že pouhé umístění na správné straně dějin si automaticky zajistí podporu většiny států. Na tom je třeba ještě zapracovat. Bylo by však pošetilé předpokládat, že většinové odmítnutí států světa připojit se k ekonomické válce Západu proti Rusku znamená podporu chování Moskvy, přestože tyto národy také společně představují 85 procent světové populace.

Šest měsíců po zahájení vojenské operace na Ukrajině ukazuje dynamika mezinárodního postoje k politicko-vojenskému konfliktu a jeho účastníkům, že většina zemí je připravena se distancovat. Hlavní výjimkou je zde Čína, jejíž politika je stále více proruská a nadále ukazuje skutečnou hloubku vzájemné důvěry mezi Moskvou a Pekingem, protože její vlastní problémy s USA eskalují. Tato souvislost však vyplývá z vývoje obou zemí za posledních dvacet let a objektivního sblížení jejich přístupů k velkým systémovým problémům – tedy nikoli z bezprostřední krize v Evropě. Samozřejmě je ještě příliš brzy říkat, jak bude vypadat mezinárodní řád v budoucnosti. poté, co byl Západ nucen přiznat svou historickou porážku v boji o udržení globální nadvlády. Postupně se formuje, i když vedoucí mocnosti často nebezpečným způsobem vymezují hranice svých mocenských kapacit a hranice toho, co je přípustné.

Vzhledem k iracionalitě velké mezinárodní války a rozsahu dlouhotrvajících problémů bude tento proces pravděpodobně trvat mnohem déle než předchozí epizody radikálních změn v mezinárodním uspořádání. Nyní zažíváme jednu z prvních fází trvalé

globální politické reorientace. Opravdu mluvíme o konci období několika set let. Ale již v této fázi můžeme vidět určité náznaky chování mocností, které budou systémovými faktory vývoje mezinárodní politiky. Je proto důležité, aby znakem probíhajících změn nebylo rozdělení světa na nepřátelské tábory, ale – většinou – přizpůsobení se změněným podmínkám vyplývajícím z konfliktu.

Ale již v této fázi můžeme vidět určité náznaky chování mocností, které budou systémovými faktory vývoje mezinárodní politiky.

Vlajkovou lodí takové úpravy je samozřejmě Indie, jedna z nejlidnatějších zemí s velmi vážnými ambicemi ohledně své role ve světě. Zatím nedosáhla ekonomické, vojenské ani sociální fáze, která by ze subkontinentu udělala skutečnou velmoc. Zároveň je ale Indie v popředí většiny, která nemá v úmyslu se dělit na nepřátelské tábory nebo se stát zdrojem zdrojů pro soupeře, jako je Amerika, Rusko nebo Čína. Nové Dillí důsledně pěstuje obchodní vztahy s Moskvou a v posledních měsících se stalo jedním z největších zahraničních obchodních partnerů Ruska.

Indičtí představitelé neustále zdůrazňují, že jejich světonázor není protiruský. Neochota v některých oblastech spolupracovat s Ruskem souvisí pouze s oprávněnou obavou, že domácí obchodní zájmy budou vystaveny americkým represáliím. Kromě toho je Indie považována za vzor ve většině rozvojových zemí v Asii, Africe a Latinské Americe. Především však vidíme jednu věc: šest měsíců poté, co se krize mezi Ruskem a Západem změnila v politicko-vojenský střet, se počet zemí, které jsou i verbálně připravené podpořit USA v boji proti Moskvě, zvýšil o více než polovinu. .

Minulý týden byl například učiněn pokus získat podporu členů OSN pro nové prohlášení odsuzující ruské akce na Ukrajině. Zatímco na Valném shromáždění OSN loni v březnu podobnou rezoluci podpořilo více než 140 zemí, tentokrát ji podpořilo pouze 58 zemí. Mezi nimi je celkem 30 formálních členů NATO pod vedením USA a několik dalších je s Washingtonem vázáno bilaterálními

obrannými dohodami. V důsledku toho se více než dvě třetiny mezinárodního společenství vyhnuly definování svého postoje k evropským záležitostem. To je samozřejmě částečně důsledkem toho, že ruská a čínská diplomacie soustavně poukazuje na to, že skutečnou příčinou války v Evropě je politika USA.

Tato dynamika především ukazuje, že rozvojové země chápou, že mají možnost neučinit konkrétní volbu. Místo toho je strategie odpoutání se od konfliktu rozumnější a oprávněná v současném kontextu. V Evropě se záležitosti vlečou a mezi Ruskem a Západem se formují obrysy dlouhého konfliktu s různou mírou napětí. Většina světa se však bude stále více přizpůsobovat životu v těchto nových okolnostech. Pro Spojené státy samotné vedl pokles jejich schopnosti prosadit se ke strategii zastrašování a tlaku na nezávislé aktéry v mezinárodním společenství.

Ale ani tato politika nebude úspěšná. I kdyby měl Washington k dispozici obrovský represivní aparát, bylo by zcela neúčinné, kdyby americká vláda soustředila veškeré své mezinárodní aktivity na prosazování „sankcí“. Takový scénář však nemůžeme zcela vyloučit. V důsledku toho bude stále více zemí spolupracovat jak s Ruskem, tak se Západem. A tempo této spolupráce bude záviset na možnosti získat něco z obou stran.

Konflikt v Evropě se naproti tomu bude stále více lokalizovat a bude v přímém zájmu pouze hlavních účastníků. Zatímco zbytek světa se bude snažit nezasahovat. Pro Rusko to znamená, že musí být otevřené a schopné nabídnout rozvojovým zemím to, co potřebují – v oblasti energetiky, komodit, vědy nebo vzdělávání. Ale absolutně není potřeba nikoho lákat do boje za ruské zájmy a hodnoty – přesně tomu, čemu se chce většina světa vyhnout. Můžeme tedy zůstat relativně v klidu. Tím je zabráněno rozdělení světa na nepřátelské tábory, které je nezbytnou podmínkou pro vypuknutí velké války.

***Timofei Bordatschew** je programovým ředitelem v klubu Valdai. Jako vědecký pracovník se specializuje na mezinárodní vztahy a aktuální problémy světové politiky a zejména rusko-evropských vztahů.*

Čtěte zde: Pravomocně odsouzený Tomáš Jarolím na kandidátce SPD

Sdílet: